

Vi möter unga hörselskadade som lever mellan två världar

Vi vill lyfta professionella och anhöriga som möter och främjar unga hörselskadade i vardagen. Den här gången träffar vi **Sarah Granberg**, lektor och forskare vid Örebro universitet och Audiologiskt forskningscentrum på Universitetssjukhuset i Örebro.

Sarah Granberg

2021 GJORDE SARAH Granberg och kollegan Johanna Gustafsson en stor översiktsstudie om hörselnedsättning i arbetslivet. I studien gick de igenom den forskning som finns och som publicerats i vetenskapliga studier mellan åren 1990–2020.

-Det finns förvånansvärt lite forskning om personer som har hörselskada i arbetslivet. Där alltså inte arbetet leder till hörselskada utan som fokuserar på personer som redan har en hörselnedsättning och arbetar, berättar Sarah. I översikten identifierade vi olika aspekter som lyftes fram där fokus varit alla åldersgrupper. Det handlade om individuella aspekter såsom upplevda problem med kommunikation, upplevda problem i den professionella rollen som arbetstagare, svårigheter i att utföra kognitivt krävande arbetsuppgifter och svårigheter i att utföra hörselkrävande arbetsuppgifter, fortsätter hon.

På vilka sätt påverkar hörselskadan arbets-situationen?

Många med hörselskada i arbetslivet upplever att de har höga krav samtidigt som de har låg kontroll över arbetet. Detta kan leda till ohälsa. Dessutom pekar forskningen på att både den fysiska och den psykiska hälsan är påverkad för många och att behovet av återhämtning är stort. Kvinnor med hörselskada verkar vara särskilt utsatta i arbetslivet jämfört med män med hörselskada.

När det gäller *arbetsmiljön* lyfts låg tillgång på arbets-hjälpmiddel och låg tillgång till hörselanpassade arbetsplatser fram som arbetsmiljöproblem. Vissa studier lyfter även den sociala arbetsmiljön och beskriver negativ påverkan på relationer till både kollegor och arbetsgivare.

När det gäller *arbetsorgani-sation* lyfter forskningen att

det verkar finnas en överrepresentation i sjukskrivningsstatistik och i arbetslöshetsstatistik för personer med hörselskada jämfört med andra.

Vilket stöd finns det för hörselnedsatta i arbetslivet? Vilka rättigheter har man?

Personligen uppfattar jag det som ett problem att vi i Sverige inte har någon direkt sammanhållen hörselvård där fokus är arbetsliv. Det finns vissa audionomer som har specialiserat sig på arbetsliv men få av dem har ett fokus som sträcker sig bortom tekniska lösningar, det vill säga anpassning av arbetshjälpmiddel.

När det gäller just rättigheter så har alltid arbetsgivaren ett långtgående ansvar för arbetsmiljön. Det gäller både fysisk och social arbetsmiljö och är reglerat i arbetsmiljölagen.

I forskningen har flera studier pekat på att många arbetsgivare är villiga att förebygga ohälsa och att säkerställa goda arbetsvillkor för personer som har hörselskada. Dock, ett stort

problem här är att arbetstägaren inte alltid talar om för sin arbetsgivare att hen har hörselskada och beskriver inte heller de problem som hen upplever i relation till sitt arbete. Som arbetsgivare är det svårt att göra något när man inte vet att det finns problem.

Vad fungerar bra idag och vad behöver utvecklas? På vilket sätt når vi dit?

Min uppfattning är att just hörselskada i arbetslivet behöver vara ett fokusområde för hörselvården eftersom det kräver god kunskap om både lagstiftning, arbetsförhållanden och om de problem som arbetstagare med hörselskada har i arbetslivet. Kunskapen som behövs för dem som arbetar inom området sträcker sig bortom explicita kunskaper om arbetshjälpmiddel, vilka ju naturligtvis också är viktigt, men inte tillräckligt. Problemen som personer med hörselskada har i arbetslivet handlar ju inte enbart om hörbarhet. Det behövs helhetslösningar för att arbetslivet ska bli hållbart vid hörselskada där fokus behöver vara både på individnivå och arbetsförhållanden.

Om Sarah Granberg

- Lektor och forskare vid Örebro universitet och Audiologiskt forskningscentrum på Universitetssjukhuset i Örebro.
- Forskat på bland annat hörselnedsättning och sömnstörning samt deltagit i en studie om friskfaktorer i arbetslivet för hörselskadade.
- Publikationer och forskningsprojekt Sarah är inblandad i går att läsa på www.oru.se